

Polityka ochrony dzieci

Miejskiego Przedszkola z Oddziałami Integracyjnymi nr 2 w Lędzinach

Preambuła

*„Jedną z pułapek dzieciństwa polega na tym,
że nie trzeba rozumieć, by czuć.
Kiedy rozum zdolny jest pojąć, co się wydarzyło,
rany w sercu są już zbyt głębokie”*

Carlos Ruiz Zafón

Naczelną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez pracowników placówki jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie. Pracownik instytucji traktuje dziecko z szacunkiem oraz uwzględnia jego potrzeby. Działa w ramach obowiązującego prawa, uregulowań wewnętrznych Przedszkola.

Niedopuszczalne jest stosowanie przez pracownika wobec dziecka przemocy w jakiegokolwiek formie.

W opracowaniu Polityki wykorzystano następujące akty prawa:

- Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. 1997.78.483) – zapisy regulują ochronę dziecka przed przemocą, wyzyskiem i demoralizacją (do wykorzystania itp. przy opracowywaniu preambuły Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem)
- Konwencja o prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 20 listopada 1989 roku (Dz. U. 1991.120.526 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982r - Karta Nauczyciela (Dz. U. 2014.191, t. j. z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 7 września 1991r – o systemie oświaty (Dz. U. 2004.256.2572, t. j. z późn. zm.) – w tym dokumencie zawarte są obowiązki placówki oświatowej, w tym uprawnienia dyrektora placówki.
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964r – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. 2015.583. t. j. z późn. zm.) - ustawa regulująca relację pomiędzy rodzicami a dzieckiem oraz rodzicami i placówką oświatową, a także władzę rodzicielską, kontakty rodzica z dzieckiem i reprezentację dziecka.
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r – Kodeks karny (Dz. U. 1997.88.553 z późn. zm.) oraz Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r – Kodeks postępowania karnego – akty prawne regulujące itp. interwencję w przypadku popełnienia przestępstwa na szkodę dziecka.
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964r – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. 2014.101, t. j. z późn. zm.) – akt prawny regulujący m. in. Interwencję w przypadku zagrożenia dobra dziecka, w tym jego zaniedbywania.
- Ustawa z dnia 20 września 2005r o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. 2011.209.1245), (Dz. U. 2005.180.1493 z późn. zm.) – ustawa regulująca m. in. Interwencję w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie.
- Ustawa z dnia 4 lutego 1994r – o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. 2006.90.631, t. j. z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964r – Kodeks cywilny (Dz. U. 2014.121. t. j.) – zakres regulacji dotyczących ochrony dóbr osobistych dziecka.
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997r – o ochronie danych osobowych (Dz. U. 2014.1182, tj. z późn. zm.) – zakres regulacji dotyczących ochrony danych osobowych dziecka.

W dokumencie ochrony dzieci przed krzywdzeniem zapisane są:

* szczegółowe zasady bezpiecznych relacji między personelem przedszkola a dzieckiem, jak również relacji między dziećmi, określające dozwolone zachowania we wzajemnych kontaktach. Także zasady ogólne postępowania nauczycieli i personelu technicznego w relacji z dzieckiem (Rozdział II)

* rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci (Rozdział III)

* procedury zgłaszania podejrzeń oraz podejmowania interwencji, które określają szczegółowo podejmowane działania w sytuacji krzywdzenia lub zagrożenia bezpieczeństwa ze strony osób obcych, członków rodziny, personelu placówki oraz rówieśników (Rozdział IV)

* zasady ochrony danych osobowych dziecka, które określają sposób przechowywania i udostępniania informacji o dziecku (Rozdziały V i VI)

* zasady dostępu dzieci do Internetu (Rozdział VII)

* procedurę postępowania w trakcie wydawania dziecka z przedszkola (Rozdział VIII)

* monitoring stosowania Polityki (Rozdział IX)

* przepisy końcowe (Rozdział X)

ROZDZIAŁ I

Objaśnienie terminów

§ 1

PRZEDSZKOLE – należy rozumieć Miejskie Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi nr 2 w Łędzinach.

PRACOWNIK – osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę w przedszkolu.

DZIECKO – wychowanek przedszkola w przedziale wiekowym 3-6 lat - dzieckiem jest każda osoba do uzyskania pełnoletności z uwagi na swoją niedojrzałość fizyczną, umysłową wymagająca szczególnej opieki i troski, w tym właściwej ochrony prawnej.

OPIEKUN – naturalni i prawni opiekunowie własnych dzieci (rodzice) lub osoba powołana do sprawowania pieczy przez sąd do ochrony interesów osobistych i majątkowych.

KRZYWDZENIE – przez krzywdzenie dziecka należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karnego na szkodę dziecka przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika placówki, lub zagrożenie dobra dziecka, w tym jego zaniedbywanie.

Krzywdzeniem jest:

Przemoc fizyczna – jest to celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub groźba uszkodzenia ciała. Skutkiem przemocy fizycznej mogą być złamania, siniaki, rany cięte, poparzenia, obrażenia wewnętrzne.

Przemoc emocjonalna – to powtarzające się poniżanie, upokarzanie i ośmieszanie dziecka, wciąganie dziecka w konflikt osób dorosłych, manipulowanie nim, brak odpowiedniego wsparcia, uwagi i miłości, stawianie dziecku wymagań i oczekiwań, którym nie jest ono w stanie sprostać.

Przemoc seksualna – to angażowanie dziecka w aktywność seksualną przez osobę dorosłą.

Zaniedbywanie – to niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych i emocjonalnych dziecka przez rodzica lub opiekuna prawnego, nie zapewnienie mu odpowiedniego jedzenia, ubrań, schronienia, opieki medycznej, bezpieczeństwa, brak dozoru nad wypełnianiem obowiązku szkolnego.

ROZDZIAŁ II
Zasady bezpiecznych relacji
PERSONEL : DZIECKO

§ 2

P O S T A W Y

Zachowania pożądane	Zachowania niepożądane
J A D A L N I A	
Motywowanie, zachęcanie dzieci do zjadania posiłków (nazwa posiłku, składniki i ich wpływ na zdrowie) Zachęcanie do podjęcia próby smakowej. Spożywanie posiłków wspólnie o stałych porach.	Brak informacji o posiłkach, przymuszanie do spożywania wszystkich składników dania
Samodzielne spożywanie posiłków, pomoc tylko w razie potrzeby	Całkowite wyręczenie, karmienie Karcenie krzykiem, inne represyjne sposoby
Przypominanie obowiązujących zasad kulturalnego spożywania posiłków i zachowań przy stole Poznanie pracowników kuchni	Prowadzenie rozmów z pracownikami, brak zainteresowań dziećmi
Z A J Ę C I A E D U K A C Y J N E	
Zachęcanie dzieci do udziału w proponowanych formach i rodzajach aktywności, dzieci mają prawo wyboru inicjowania treści, tematyki zajęć	Przymuszanie do udziału w zajęciach Stawianie zbyt wysokich lub zbyt niskich wymagań Wyśmiewanie, krytykowanie, odrzucanie dziecka
Dostosowanie zajęć i zabaw do potrzeb i możliwości rozwojowych dziecka Akceptacja ograniczeń dzieci Pomaganie dzieciom w napotkanych trudnościach.	Pozostawienie dzieci bez opieki Pozostawienie dzieci bez wsparcia
Stała opieka nauczyciela lub pracownika pomocniczego nad dziećmi	Zajmowanie się sprawami : prywatnymi – rozmowy, telefony komórkowe zawodowymi: – wypełnianie dokumentacji nauczyciela, postawa bierna, rozmowy z rodzicami
Zapraszanie na teren przedszkola gości (teatryki, koncerty, ciekawi ludzie itp.) którzy są sprawdzani pod względem wiarygodności (pod kontrolą portiera)	Brak kontroli, dozoru nad odwiedzającymi przedszkole
Z A B A W A S W O B O D N A	
Dzieci bawią się samodzielnie, zachęcanie dzieci do zabawy	Przymuszanie do zabawy
Inicjowanie zabaw	Ośmieszanie dzieci
Obserwacja dzieci pod względem zachowań	Pozostawienie dzieci bez nadzoru

wskazujących na krzywdzenie	Obojętność względem zachowań wskazujących na krzywdzenie
Egzekwowanie przestrzegania ustalonych zasad zabawy	Przyzwolenie na łamanie zasad
ODPOCZYNEK	
Zachęcanie dzieci do odpoczynku poobiedniego	Przymuszanie do odpoczynku
Respektowanie nawyków dzieci młodszych związanych z odpoczynkiem, zaspakajanie ich potrzeb	Brak reakcji na potrzeby dziecka
POBYT NA ŚWIEŻYM POWIETRZU	
Pomoc dzieciom podczas przebierania się	Wyręczanie dzieci
Przypominane zasady bezpiecznego poruszania się i korzystania z urządzeń rekreacyjnych	Niezwracanie uwagi na niewłaściwe korzystanie z urządzeń do zabaw
Obserwacja zachowania dzieci, interweniowanie w razie potrzeby	Szarpanie, ciągnięcie, krzyk itp.
Sprawdzanie otoczenia przedszkola podczas pobytu dzieci w ogrodzie przedszkolnym, na placu zabaw itp.	Pozostawienie dzieci bez opieki, Rozmowy z pracownikami Rozmowy telefoniczne Brak reakcji na pobyt innych nieznanymi osób znajdujących się na terenie
Niedopuszczanie do kontaktów dzieci z obcymi osobami	Obojętność, lekceważenie, brak reakcji
CZYNNOŚCI HIGIENICZNE	
Samodzielność w toalecie na miarę możliwości dzieci	Wyręczanie dzieci
Udzielanie pomocy w razie potrzeby	Pozostawianie dzieci samym sobie
W sytuacjach kryzysowych (brudzenie się dziecka, wymioty itp.), mycie dziecka pod prysznicem, pomoc w przebraniu w czyste ubrania w miejscu dyskretnym, wspieranie dziecka- przemilczenie lub „zawoalowanie” sytuacji trudnej dla dziecka wśród rówieśników (np. moczenie się) , intymne miejsca - dziecko myje samo, jeśli potrafi. Szacunek do godności dziecka	Krytyka, wyśmiewanie itp. Demonstracyjne obnażanie dziecka w trakcie wykonywania czynności higienicznych. Niewłaściwy „Zły dotyk”
Wykonywanie zadań opiekuńczych: wietrzenie Sali przed i po zajęciach	Przebywanie w salach nie wietrzonych
PRZYPROWADZANIE I ODBIERANIE DZIECI	
Egzekwowanie zasady powitania. Nawiązanie pozytywnych relacji z dzieckiem, uprzejmość wobec dziecka	Brak reakcji, ignorancja Obojętność, brak zainteresowania dzieckiem
Zwracanie się do dziecka po imieniu	Zwracanie się do dziecka po nazwisku
Kontrola osób odbierających i przyprowadzających dzieci, przekazywanie dzieci tylko osobom upoważnionym	Wydawanie dzieci bez sprawdzenia tożsamości osoby odbierającej, Nie wydawanie dzieci osobom nie

(w wypadku upoważnienia jednorazowego – kontrola dowodu osobistego). Wydawanie dzieci osobom wskazanym na identyfikatorach.	wskazanym na identyfikatorach.
Wnikliwa obserwacja osób zachowujących się nietypowo	Obojętność , lekceważenie symptomów
SYSTEM MOTYWACYJNY	
Respektowanie możliwości i ograniczeń dzieci	Etykietowanie, przezywanie, wyśmiewanie, brak odpowiedniego wsparcia itp.
Dzieci wspólnie z nauczycielem ustalają kodeks norm i zasad panujących w grupie Konsekwencje zachowań – wdrażanie dzieci do przyjmowania odpowiedzialności za swoje działania	Kary urągające godności dziecka, poniżanie
Jednolitość metod wychowawczych	Dzieci, nauczyciele i personel nie znają zasad panujących w przedszkolu

§ 3

Zasady bezpiecznych relacji DZIECKO : DZIECKO

Zachowania pożądane	Zachowania niepożądane
Zwracanie się w kulturalny sposób do rówieśników	Wyzywanie kolegów i koleżanek
Właściwe odnoszenie się dzieci do siebie	Używanie wulgaryzmów, słów obraźliwych, poniżanie
Akceptowanie odmienności inności rówieśników	Odrzucanie rówieśników, wyśmiewanie się,
Zgodna zabawa	Agresywna zabawa, kłótnie, stosowanie przemocy fizycznej
Wzajemna pomoc, wsparcie	Ignorowanie rówieśników, nieudzielanie pomocy
Właściwy, akceptowany dotyk rówieśników	Dotykanie rówieśników w sposób niewłaściwy (bicie, drapanie, gryzienie, szczypanie, szarpanie) lub bez wyrażenia zgody (głaskanie, całowanie, przytulanie itp.)
Wyciszony ton głosu podczas spożywania posiłków.	Przeszkadzanie rówieśnikom w spożywaniu posiłków poprzez głośną rozmowę, szturchanie, popychanie, przesuwanie naczyń itp.
Czystość stanowiska posiłku Przestrzeganie zasad kulturalnego spożywania posiłków	Niechlujstwo podczas posiłków: rzucanie jedzenia pod stół, innym na talerz, wypluwanie, obrzydzanie innym, „bawienie się” produktami spożywczymi.

§ 4

Zasady ogólne postępowania nauczycieli i personelu technicznego w relacji z dzieckiem

1. Pracownicy dbają o bezpieczeństwo dzieci podczas pobytu w przedszkolu, monitorują sytuację i dbają o dobrostan dziecka.
2. Pracownicy pomagają dzieciom w czynnościach samoobsługowych i higienicznych w zależności od możliwości potrzeb dziecka i uzgodnień z rodzicami.
3. Pomoc dzieciom z uwzględnieniem umiejętności rozwojowych dzieci, ograniczeń wynikających z niepełnosprawności.
4. Nauczyciele organizują zajęcia i zabawy zapewniające dzieciom wszechstronny rozwój, bezpieczeństwo, szanują godność dziecka i przestrzegają praw dziecka. Zadania dostosowywane są do potrzeb i możliwości dzieci.
5. Pracownicy wspierają dzieci w pokonywaniu trudności
6. Pracownicy podejmują działania wychowawcze mające na celu kształtowanie prawidłowych postaw – wyrażanie emocji w sposób niekrzywdzący innych, niwelowanie zachowań agresywnych, promowanie zasad „dobrego wychowania”.
7. Nauczyciele prowadzą edukację profilaktyczną, mającą na celu nauczenie i utrwalanie u dziecka właściwych zachowań i postaw wobec różnych zagrożeń.
8. Dzieci zostają zapoznane z zasadami regulującymi funkcjonowanie grupy uwzględniającymi prawa dziecka (kodeksy przedszkolaka, kodeksy grupowe).
9. Pozytywne zachowania dzieci wzmocnione są poprzez nagradzanie: słowne (pochwała indywidualna, pochwała w obecności dzieci), drobna nagroda rzeczowa, pochwała przekazana rodzicowi.
10. W każdej sytuacji dziecko jest informowane o konsekwencji zachowania. Konsekwencją nieodpowiedniego zachowania jest odsunięcie dziecka od zabawy na określony czas, zmiana aktywności, odebranie przywileju.
11. Niedopuszczalne są zachowania naruszające cielesność (szarpanie, bicie, popychanie), słowne (wyzywanie, wyśmiewanie), zmuszanie, negowanie uczuć, wyprowadzanie dziecka z sali do innej grupy.
12. Bezpośredni kontakt z dzieckiem oparty jest na poszanowaniu intymności dziecka. Zasady i zakres bezpośredniego kontaktu z dzieckiem ustala się w porozumieniu z rodzicami.
13. Pracownicy przedszkola posiadają wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci. Obszary diagnozy sytuacji dziecka wewnątrz przedszkola wraz z czynnikami ryzyka oraz objaśnieniem terminów związanych z krzywdzeniem dzieci stanowi załącznik nr 1 do niniejszej polityki.

ROZDZIAŁ III

Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci.

§ 5

1. Pracownicy przedszkola posiadają wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci.
2. W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka pracownicy przedszkola podejmują działania mające na celu przekazanie rodzicom informacji na temat dostępnej oferty wsparcia i zmotywowania ich do szukania pomocy w kierunku niwelowania ryzyka ewentualnego krzywdzenia.
3. Pracownicy monitorują sytuację i dobrostan dziecka.

ROZDZIAŁ IV

Procedury interwencji w przypadku krzywdzenia dziecka.

§ 6

1. W przypadku podjęcia przez pracownika przypuszczenia, że wobec dziecka stosowana jest przemoc lub dziecko ujawniło problem, nauczyciel przeprowadza rozmowę z dzieckiem, sporządza notatkę służbową i niezwłocznie informuje dyrektora lub upoważnioną przez niego osobę – osobą tą może być psycholog lub wychowawca dziecka.
 - Dyrektor organizuje spotkanie w obecności psychologa, na które wzywa opiekuna, który nie jest domniemanym sprawcą przemy, spotkanie ma na celu rozeznanie sytuacji środowiskowej dziecka. Ze spotkania sporządza się notatkę, którą uzupełnia się informacją uzyskaną od wychowawcy dziecka.
 - Jeśli uzyskane informacje nie wskazują na stosowanie przemy wobec dziecka, działania przechodzą w fazę monitorowania sytuacji i bacznej obserwacji dziecka.
 - W przypadku potwierdzenia informacji o stosowaniu przemy zostaje uruchomiona procedura „Niebieskiej Karty”.
2. Jeśli podjęta zostaje decyzja w sprawie uruchomienia procedury „Niebieskiej Karty” dyrektor organizuje spotkanie z dzieckiem i jego rodzicem bądź opiekunem, który nie jest sprawcą przemy, psychologiem i osobą, która powzięła informację o przemy.

- a) Rozmowa z dzieckiem, które jest dotknięte przemocą w rodzinie przeprowadza się w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi i poszanowanie godności, zapewniających mu bezpieczeństwo w obecności rodzica lub innych najbliższych krewnych. W przypadku braku takich osób w rozmowie może wziąć udział wychowawca i/lub psycholog.
 - b) Jeśli istnieje podejrzenie, że oboje rodzice dopuszczają się przemocy, należy także powiadomić sąd rodzinny o potrzebie wglądu w sytuację rodzinną dziecka.
3. W przypadku, gdy pracownik przedszkola jest świadkiem sytuacji stosowania przemocy wobec dziecka natychmiast interweniuje celem powstrzymania sprawcy, odseparowania dziecka od sprawcy, niezwłocznie informuje dyrektora lub upoważnioną osobę, jeśli wymaga tego sytuacja udziela dziecku pomocy przed medycznej ewentualnie wzywa pogotowie, policję, sporządza notatkę służbową, tok dalszego postępowania przejmują odpowiednie służby.

§ 7

1. Wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty” następuje przez wypełnienie formularza A część - I-XV, XIX-XXI, ewentualnie sporządza się notatkę z rozmowy z opiekunem.
2. Przeprowadza się rozmowę wspierającą dziecko, informuje o dalszych działaniach odpowiednio do jego wieku.
3. Przekazuje się formularz „Niebieskiej Karty - B” osobie reprezentującej dziecko (rodzicowi, który nie jest sprawcą przemocy, opiekunowi lub osobie zgłaszającej przemoc).
4. Formularza „Niebieskiej Karty - B” nie przekazuje się osobie, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie.
5. Pozyskane informacje – formularz „Niebieskiej Karty - A” należy niezwłocznie przekazać (nie później niż 7 dni) do przewodniczącego Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego, kopia formularza pozostaje w dokumentacji przedszkola.

§ 8

1. Przedszkole organizuje pomoc psychologiczno-pedagogiczną dziecku na terenie przedszkola i wspiera opiekuna dziecka niewiakanego w przemoc poprzez:
 - Udzielenie informacji z możliwością uzyskania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, prawnej oraz o podmiotach świadczących pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

- Ustalenie form wsparcia dziecka w trakcie bieżącej pracy.
 - Ustalenie form pomocy psychologiczno-pedagogicznej – pisemne zawiadomienie opiekuna.
 - Dokumentowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
2. Przedszkole podejmuje działania w celu zapewnienia dziecku bezpieczeństwa poprzez:
- zgłoszenie podejrzenia krzywdzenia do odpowiedniej instytucji: (Zespół Interdyscyplinarny MOPS, PCPR, Sąd rodzinny.)
 - Zapewnienie ochrony w specjalistycznej placówce pomocy dziecku, jeżeli istnieje taka potrzeba. (Pogotowie opiekuńcze)

§ 9

1. W przypadku pozyskania informacji o ponownym stosowaniu przemocy wobec dziecka, każda osoba która uzyskała informację zobowiązana jest:
- a) Poinformować dyrektora.
 - b) Ponownego wypełnienia formularza „Niebieska Karta - A”.
 - c) Przesłanie do Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego.
 - d) Sporządzenie notatki, kopii formularza – dokumentacja przedszkola.

§ 10

1. Z przebiegu interwencji sporządza się kartę interwencji, której wzór stanowi załącznik nr 2 do niniejszej Polityki.
2. Kartę interwencji zamieszcza się w teczce dziecka.
3. Wszyscy pracownicy przedszkola i inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych podjęły informację o krzywdzeniu dziecka lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tych informacji w tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.

§ 11

1. W przypadku podejrzenia, że dziecko jest krzywdzone przez pracownika przedszkola, każdy kto zauważył ten fakt ma obowiązek przekazania uzyskanej informacji dyrektorowi przedszkola.
2. Zauważone zachowanie niepożądane to: ośmieszanie, dyskryminowanie, mobbing, nierówne traktowanie:
 - a) Dyrektor przeprowadza z pracownikiem rozmowę – ustalając kontrakt zawierający działania eliminujące nieodpowiednie zachowania oraz konsekwencje.
 - Po wdrożeniu zaplanowanych działań należy monitorować sytuację, jeśli działania odnoszą skutek można zakończyć je, lecz nadal monitorować.
 - Po wdrożeniu działań sytuacja nie poprawia się - należy podjąć w stosunku do osoby krzywdzącej dziecko działania wynikające z Karty Nauczyciela lub kodeksu pracy.
 - b) Dyrektor przeprowadza rozmowę z dzieckiem i jego rodzicami/opiekunami, informuje o zaistniałej sytuacji, ustala plan pomocy dziecku (zapewnienie mu bezpieczeństwa, określenie roli opiekunów, wsparcie dziecka przez przedszkole, ewentualnie skierowanie go do specjalistycznej placówki wsparcia).
 - c) Po wdrożeniu zaplanowanych działań należy monitorować sytuację.
3. Podejrzenie przestępstwa popełnionego na szkodę dziecka:
 - a) Dyrektor przeprowadza rozmowę z dzieckiem i jego rodzicami/opiekunami – informuje o zaistniałej sytuacji, ustala plan pomocy dziecku (zapewnienie mu bezpieczeństwa, określenie roli opiekunów, wsparcie dziecka przez placówkę, ewentualnie skierowanie go do specjalistycznej placówki wsparcia).
 - Po wdrożeniu zaplanowanych działań należy monitorować sytuację.
 - b) Dyrektor przeprowadza rozmowę ze sprawcą (fakultatywnie):
 - Informuje o posiadanej relacji ze zdarzenia.
 - Informuje o obowiązku złożenia zawiadomienia na policję lub do prokuratury.
 - c) Dyrektor placówki składa zawiadomienie na policję lub do prokuratury (obowiązek wynika z art.304k.p.k.)
 - Po wdrożeniu zaplanowanych działań należy monitorować sytuację, jeśli działania odnoszą skutek można zakończyć je, lecz nadal monitorować.
 - Po wdrożeniu działań sytuacja nie poprawia się należy podjąć w stosunku do osoby krzywdzącej dziecko działania wynikające z Karty Nauczyciela lub kodeksu pracy.

§ 12

1. W przypadku podejrzenia, że sprawcą krzywdzenia dziecka jest inne dziecko, każdy kto zauważył ten fakt ma obowiązek i przekazania uzyskanej informacji wychowawcy.
 - a) należy przeprowadzić rozmowy ze sprawcą przemocy, ze świadkiem przemocy, z ofiarą przemocy jeśli uwikłane dziecko ma mniej niż 13 lat.
 - b) należy przeprowadzić rozmowę z rodzicami/opiekunami dzieci celem:
 - poinformowania o zaistniałej sytuacji.
 - ustalenia planu pracy z dziećmi i rodzicami/opiekunami
 - spisanie kontraktu z rodzicami/opiekunami
 - c) w eliminowaniu zachowań niepożądanych należy wziąć pod uwagę:
 - incydentalność, powtarzalność i nasilenie sytuacji przemocy,
 - analizę pozycji ofiary, sprawcy i świadka w grupie rówieśniczej,
 - mocne strony ofiary, sprawcy oraz świadka, a także ich niezaspokojone potrzeby, zaplanować należy konkretne formy pracy z grupą, ewentualnie skonsultować zaistniałą sytuację z psychologiem w placówce - w kontekście środowiska rodzinnego dziecka.
 - d) wdrożenie zaplanowanych działań i monitoring i ocena sytuacji:
 - Działania przyniosły pożądany skutek – można zakończyć działanie lecz nadal należy monitorować sytuację.
 - Działania nie przynoszą pożądanego skutku z powodów: przejawów demoralizacji sprawcy lub braku współpracy ze strony rodziców – należy złożyć wniosek do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację dziecka i rodziny, należy też rozważyć zmianę planu naprawczego realizowanego w przedszkolu.

ROZDZIAŁ V

Zasady ochrony danych osobowych dziecka.

§ 13

1. Dane osobowe dziecka podlegają ochronie na zasadach określonych w Ustawie z dnia 29 sierpnia 1997r o ochronie danych osobowych.
2. Pracownik przedszkola postępuje zgodnie z instrukcją o ochronie danych osobowych i obowiązuje go tajemnica danych osobowych, które przetwarza oraz zabezpieczania danych osobowych przed nieuprawnionym dostępem.
3. Dane osobowe dziecka są udostępniane wyłącznie osobom i podmiotom uprawnionym na podstawie odrębnych przepisów.
4. Pracownik przedszkola jest uprawniony do przetwarzania danych osobowych dziecka i udostępniania tych danych do Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego, powołanego w trybie Ustawy z dnia 20 września 2005r o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

§ 14

1. Pracownik przedszkola może wykorzystać informacje o dziecku w celach szkoleniowych lub edukacyjnych wyłącznie z zachowaniem anonimowości dziecka oraz w sposób uniemożliwiający identyfikację dziecka.

§ 15

1. Pracownik przedszkola nie udostępnia przedstawicielom mediów informacji o dziecku ani jego opiekunie.
Pracownik przedszkola, w wyjątkowych i uzasadnionych sytuacjach, może skontaktować się z opiekunem dziecka i zapytać go o zgodę na podanie jego danych kontaktowych przedstawicielom mediów. W przypadku wyrażenia zgody, pracownik przedszkola podaje przedstawicielowi mediów dane kontaktowe do opiekuna dziecka.
2. Pracownik przedszkola nie kontaktuje przedstawicieli mediów z dziećmi.
3. Pracownik przedszkola nie wypowiada się w kontakcie z przedstawicielami mediów o sprawie dziecka lub jego opiekuna. Zakaz ten dotyczy także sytuacji, gdy pracownik przedszkola jest przeświadczony, że jego wypowiedź nie jest w żaden sposób utrwalana.
4. Pracownik przedszkola, w wyjątkowych i uzasadnionych sytuacjach, może wypowiedzieć się w kontakcie z przedstawicielami mediów o sprawie dziecka lub jego opiekuna – po wyrażeniu pisemnej zgody przez opiekuna dziecka.

§ 16

1. W celu realizacji materiału medialnego można udostępnić mediom wybrane pomieszczenia instytucji. Decyzję w sprawie udostępnienia pomieszczenia podejmuje Dyrektor.
2. Dyrektor przedszkola, podejmując decyzję, o której mowa w punkcie poprzedzającym, poleca przygotować wybrane pomieszczenie instytucji w celu realizacji materiału medialnego w taki sposób, by umożliwić filmowanie przebywających na terenie przedszkola dzieci.

ROZDZIAŁ VI

Zasady ochrony wizerunku dziecka

§ 17

1. Przedszkole uznaje prawo dziecka do prywatności oraz ochrony dóbr osobistych, tym samym zapewnia ochronę wizerunku dziecka.

§ 18

1. Utrwalanie wizerunku dziecka (filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu dziecka) przez pracowników i przedstawicieli mediów odbywa się na podstawie pisemnej zgody opiekuna dziecka.
 - a) Niedopuszczalne jest podanie przedstawicielowi mediów danych kontaktowych do opiekuna dziecka – bez wiedzy i zgody tego opiekuna.
2. Zgoda opiekunów na utrwalanie wizerunku dziecka nie jest wymagana jeżeli wizerunek dziecka stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza.

§ 19

1. Upublicznienie przez pracownika przedszkola wizerunku dziecka utrwalonego w jakiegokolwiek formie (fotografia, nagranie audio video) wymaga pisemnej zgody rodzica lub opiekuna prawnego dziecka (załącznik nr 3)
2. Pisemna zgoda zawiera informacje o umieszczeniu wizerunku (np. że umieszczony zostanie na stronie internetowej placówki w celach promocyjnych).

ROZDZIAŁ VII

Zasady dostępu dzieci do Internetu

§ 20

1. Dzieci na terenie przedszkola nie mają dostępu do Internetu.
2. W momencie wprowadzenia możliwości korzystania przez dzieci z Internetu na terenie przedszkola zostaną podjęte działania zabezpieczające dzieci przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju.
3. Przedszkole organizuje dzieciom w zajęcia edukacyjne, mające na celu rozpoznawanie zagrożeń w Internecie.
4. Przedszkole przekazuje rodzicom informacje na temat zagrożeń dzieci w Internecie i przeprowadza tematyczne szkolenia.

ROZDZIAŁ VIII

Procedura postępowania w trakcie wydawania dziecka z przedszkola

§ 21

1. Dziecko powinno być odbierane z przedszkola przez rodziców/ prawnych opiekunów lub pisemnie upoważnioną przez nich osobę, zapewniającą dziecku pełne bezpieczeństwo.
2. Osobom bez pisemnego upoważnienia złożonego osobiście przez rodziców/prawnych opiekunów dziecka, lub osobom nietrzeźwym, dziecko nie jest wydawane.
3. Powtarzający się fakt próby odebrania dziecka przez osobę będącą w stanie nietrzeźwym będzie w konsekwencji zgłoszony do MOPS w Łędzinach w celu zainteresowania się sytuacją rodzinną dziecka.
4. Każdorazowa próba odebrania dziecka z przedszkola przez nietrzeźwego rodzica/prawnego opiekuna dziecka musi być zgłoszona do Dyrektora przedszkola.
5. W przypadku nieodebrania dziecka z przedszkola do godziny zamknięcia przedszkola lub próby odebrania przez osobę w stanie nietrzeźwym, nauczyciel niezwłocznie powiadamia rodziców/prawnych opiekunów lub inną upoważnioną osobę o zaistniałym fakcie i oczekuje z dzieckiem na jej przybycie.

6. W przypadku wyczerpania wszelkich możliwości skontaktowania się z osobami uprawnionymi do odbierania dziecka, lub odmowie odebrania dziecka, nauczyciel kontaktuje się z dyrektorem. Następnie powiadamia policję. Nauczyciel pozostaje w przedszkolu zapewniając opiekę dziecku do momentu pojawienia się policji.
7. Wszystkie działania nauczyciela związane z opisaną procedurą powinny być wykonywane dyskretnie, ze szczególną troską o komfort psychiczny dziecka i poszanowanie godności osobistej wychowanka oraz jego rodziny.

ROZDZIAŁ IX

Monitoring stosowania Polityki

§ 22

1. Dyrektor Miejskiego Przedszkola z Oddziałami Integracyjnymi nr 2 w Łędzinach wyznacza koordynatora jako osobę odpowiedzialną za Politykę ochrony dzieci w przedszkolu.
2. Koordynator jest odpowiedzialny za monitorowanie realizacji Polityki, za reagowanie na sygnały naruszenia Polityki oraz za proponowanie zmian w Polityce.
3. Wszyscy pracownicy przedszkola podpisują oświadczenie o zapoznaniu się z polityką ochrony dzieci i przyjęciem jej do realizacji. (załącznik nr 4)
4. Każdy z pracowników składa oświadczenie o niekaralności za przestępstwa seksualne oraz przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego. (załącznik nr 5)
5. Osoba, o której mowa w pkt. 1 niniejszego paragrafu, przeprowadza wśród pracowników przedszkola, raz na rok, ankietę monitorującą poziom realizacji Polityki. Wzór ankiety stanowi załącznik nr 6 do niniejszej Polityki.
6. W ankiecie pracownicy przedszkola mogą proponować zmiany Polityki oraz wskazywać naruszenia w funkcjonowaniu Polityki przedszkola.
7. Osoba, o której mowa w pkt.1 niniejszego paragrafu, dokonuje opracowania wypełnionych przez pracowników przedszkola ankiet. Sporządza na tej podstawie raport z monitoringu, który następnie przekazuje dyrektorowi przedszkola.
8. Dyrektor wprowadza do Polityki niezbędne zmiany i ogłasza pracownikom przedszkola nowe brzmienie Polityki.

ROZDZIAŁ X

Przepisy końcowe

§ 23

1. Polityka wchodzi w życie z dniem 1.04.2017 r.
2. Ogłoszenie następuje w sposób dostępny dla pracowników przedszkola, w szczególności poprzez wywieszenie w miejscu dostępnym dla w/w.
3. Rodzice dzieci uczęszczających do przedszkola zostają zapoznani z postanowieniami zawartymi w Polityce poprzez publikację dokumentu na stronie internetowej Miejskiego Przedszkola z Oddziałami Integracyjnymi nr2 w Łędzinach.

Rada Pedagogiczna na posiedzeniu w dniu 01.02.2017 r. pozytywnie zaopiniowała niniejszy program.

MIEJSKIE PRZEDSZKOLE
z Oddziałami Integracyjnymi nr 2
43-143 Łędziny, ul. Holidunowska 20
14-100 Łędziny, woj. Łódzkie, 271034621
tel. 792 246 75 89 www.pedagogiczna.pl

DYREKTOR
Miejskiego Przedszkola
z Oddziałami Integracyjnymi nr 2
mgr. Hanna Czerwina

(Przewodniczący Rady Pedagogicznej)

Program został przedstawiony na posiedzeniu Rady Rodziców w dniu 08.02.2017 r.

Rada Rodziców pozytywnie opiniuje niniejszy program.

**RADA RODZICÓW
PRZEDSZKOLA NR 2
43-143 Łędziny
ul. Holidunowska 20**

Joanna Misterek

Joanna Misterek

(Przewodniczący Rady Rodziców)

Załączniki:

1. **OBSZARY DIAGNOZY SYTUACJI DZIECKA WEWNĄTRZ PLACÓWKI/ CZYNNIKI RYZYKA ORAZ WYJAŚNIENIE POJĘĆ ZWIĄZANYCH Z KRZYWDZENIEM DZIECI**
2. **KARTA Z PRZEBIEGU INTERWENCJI**
3. **ZGODA RODZICA LUB OPIEKUNA NA UPUBLICZNIENIE WIZERUNKU**
4. **OŚWIADCZENIE PRACOWNIKÓW O ZAPOZNANIU SIĘ Z POLITYKĄ I PRZYJĘCIEM JEJ DO REALIZACJI**
5. **OŚWIADCZENIE PRACOWNIKÓW O NIEKARALNOŚCI ZA PRZESTĘPSTWA SEKSUALNE ORAZ PRZESTĘPSTWA Z UŻYCIEM PRZEMOCY NA SZKODĘ MAŁOLETNIEGO**
6. **ANKIETA MONITORUJĄCA POZIOM REALIZACJI POLITYKI**

OBSZARY DIAGNOZY SYTUACJI DZIECKA WEWNĄTRZ PRZEDSZKOLA/ CZYNNIKI RYZYKA:

INFORMACJE O RODZINIE :

- struktura rodziny (wielopokoleniowa, wielodzietna, pełna, niepełna)
- wiek rodziców
- zmiany w strukturze rodziny (rozwód, śmierć, pojawienie się nowego dziecka, rozłąka, zmiana w sprawowaniu opieki nad dzieckiem)
- sytuacja materialna (praca - pracoholizm, brak pracy), rodzina pod opieką MOPS, brak stabilizacji mieszkaniowej, złe warunki materialne, złe warunki mieszkaniowe)
- problemy z uzależnieniem choroby somatyczne przewlekłe, hospitalizacja rodzica, upośledzenie umysłowe rodzica, choroby psychiczne,
- bezradność, brak kompetencji życiowych
- agresja rodzica (wobec dziecka, otoczenia)
- brak albo trudności w rozpoznawaniu potrzeb dziecka i ich zaspokajaniu
- nadopiekuńczość wobec dziecka
- brak dbałości o higienę (osobistą, otoczenia)
- przemoc w rodzinie
- postawy rodzicielskie i metody wychowawcze,
- problemy w relacjach w rodzinie
- czas wolny spędzany w domu
- karalność rodzica – wszczęte postępowanie/wyrok, kurator
- interwencje policji

INFORMACJE O DZIECKU (stan zdrowia, historia, rozwój)

- brak regularnych szczepień, brak opieki lekarskiej nad dzieckiem
- wady rozwojowe, wrodzone, nabyte, upośledzenie, dysfunkcje, niepełnosprawność dziecka
- przebyte choroby / ilość wizyt (pobytów) w szpitalu, skłonność do zachorowań,
- nieprawidłowy stosunek rodzica do obciążeń zdrowotnych dziecka / nieprzestrzeganie wizyt lekarskich / nieadekwatność wymagań i oczekiwań
- zaburzenie rozwoju: poznawczego, psychoruchowego, emocjonalnego, społecznego, lękliwość, wycofanie
- problemy w jedzeniu (dziecko je nieadekwatnie, co do jakości i ilości)
- problemy dziecka z realizowaniem potrzeb fizjologicznych (moczenie się, zanieczyszczanie się)
- problemy ze snem, np. koszmary senne, problemy z zaśnięciem, wstawaniem za wcześnie
- absencja dziecka w przedszkolu (częsta, nieuzasadniona)

OBSERWACJA ADAPTACJI W PRZEDSZKOLU

- zaniedbana higiena dziecka, nieodpowiednie ubranie dziecka,
- siniaki i inne oznaki na ciele
- głodne, zabierające innym jedzenie
- agresywne zachowanie

- opóźnienie w rozwoju (np. nie mówi, własna mowa, brak samoobsługi - ubieranie, higiena, jedzenie)
- przemoc odzwierciedlana w zabawach
- przetrwały płacz, nieprzyjmowanie pomocy ze strony nauczyciela jako zespół utrzymujących się zachowań
- tiki nerwowe, nadmierne fantazjowanie
- rysunek dziecka wyraźnie zaznaczający intymne części ciała
- opowieści dziecka, sformułowania (wyrażenia, wulgaryzmy)
- unikanie odpowiadania o tym co dzieje się w domu
- wchodzenie w bliskie relacje z osobą dorosłą (obcą)
- unikanie kontaktu (dziecko się nie bawi)
- obniżony nastrój dziecka (smutne)
- nieadekwatność wyrażanych emocji do sytuacji
- nadmierne poszukiwanie akceptacji i uwagi
- stała niechęć do powrotu do domu
- przedłużający się stres adaptacyjny
- moczenie, zanieczyszczanie się

OBSERWACJA ZMIANY U DZIECKA

A.

- zmiana w zachowaniu (nagła)
- niestabilność emocjonalna, zmiana nastroju
- lękliwość, płaczliwość, histeria
- apatia lub agresja do dziecka / do opiekuna, autoagresja,
- wycofanie aktywności, brak zaangażowania w zabawę, izolowanie się
- agresja – w zabawie lub słowna
- odzwierciedlanie w zabawie patologicznego życia rodzinnego, seksualnych zachowań
- objawy fizjologiczne (moczenie się, zły stan zdrowia fizycznego)
- zmiana w sposobie komunikowania się (jąkanie, mutyzm, słowotok)
- zachowania o charakterze seksualnym
- izolacja (od grupy, od dorosłych, odcięcie od bodźców)
- unikanie kontaktu lub przeciwnie nadmierna potrzeba
- nadwrażliwość dotykowa, nadwrażliwość na dźwięki
- brak apetytu lub wzmożony apetyt, nadpobudliwość, apatia, senność, zmęczenie,

B.

- zmiana wyglądu - higiena, ubranie
- stan fizyczny - chore, zmiana wyglądu
- siniaki, zadrapania
- unikanie kontaktu fizycznego, niechęć przed rozbieraniem np. gimnastyka

RELACJA DZIECKO - RODZIC

- reakcja dziecka na widok rodzica: płacz, krzyk, ucieczka, niezadowolenie, strach, niepokój, niechęć wyjścia do domu, preferowanie mamy lub taty,
- sposób kontaktu rodzica z dzieckiem: unikanie kontaktu, negatywny sposób wydawania poleceń, krzyk, szarpanie, obojętność, pospieszanie
- reakcja rodzica na widok dziecka: obojętność, brak kontaktu fizycznego i emocjonalnego,
- brak zainteresowania tym, co dziecko przeżyło w przedszkolu, zbyt duży kontakt fizyczny, przezywanie, brak zwracania się po imieniu, ubliżanie, poniżanie, nieadekwatne do wieku dziecka wymagania

- brak zainteresowania rodzica dzieckiem: absencja na spotkaniach, imprezach przedszkolnych i zajęciach otwartych, brak wiedzy o podstawowym funkcjonowaniu dziecka, brak wsparcia
- brak reakcji rodzica w odpowiedzi na zachowanie dziecka (dziecko „agresywne”)
- nadopiekuńczość rodzica, sztuczność, nieadekwatność zachowania rodzica
- sposób opowiadania o rodzinie

RELACJA RODZIC – PRZEDSZKOLE/ PRACOWNICY PRZEDSZKOLA

- unikanie kontaktu z przedszkolem
- przekazywanie prawdziwych/nieprawdziwych informacji o dziecku
- labilność emocjonalna rodzica + częsty brak dziecka w przedszkolu
- zaprzeczanie, oszukiwanie
- brak wysłuchiwanie uwag ze strony pracowników przedszkola
- postawa roszczeniowa wobec nauczyciela i dyrekcji (żądania, pretensje)
- bezradność
- wybuchowość, wypieranie, agresja werbalna
- rodzic pod wpływem środków odurzających
- wikłanie przedszkola w konflikty w rodzinie

WYJAŚNIENIE POJĘĆ ZWIĄZANYCH Z KRZYWDZENIEM DZIECI

Krzywdzenie dzieci - W ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, znajdujemy takie jej określenie : "jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1 (chodzi o członków rodziny), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą".

Przyjęcie którejkolwiek z cytowanych definicji pozwala wyróżnić 4 główne kategorie złego traktowania dzieci przez dorosłych :

- krzywdzenie fizyczne
- krzywdzenie emocjonalne
- wykorzystywanie seksualne
- Zaniedbywanie

Krzywdzenie fizyczne - analiza szeregu definicji zjawiska pozwala przyjąć, że jest to celowe używanie wobec dziecka siły fizycznej, które powoduje lub z dużym prawdopodobieństwem może spowodować uszczerbek na zdrowiu, zagrażać życiu, rozwojowi i godności dziecka. Działania te mogą obejmować: uderzanie, bicie, kopanie, potrząsanie, gryzienie, duszenie, parzenie, przypalanie, trucie ale i również niszczenie z premedytacją rzeczy należących do ofiary. W niektórych opracowaniach dokonuje się podziału na przemoc fizyczną w postaci czynnej i biernej. Uznaje się, że przemoc fizyczna bierna przejawia się w postaci różnego rodzaju zakazów, np.: mówienia w określonym czasie, chodzenia, zafatwiania potrzeb fizjologicznych itp.

Krzywdzenie emocjonalne - mamy tu do czynienia z takim wzorcem zachowania rodziców lub opiekunów, który poważnie zakłóca poznawczy, emocjonalny, psychiczny lub społeczny rozwój dziecka i wywołujący u niego poczucie, że jest nic nie warte, złe, niekochane, niechciane, zagrożone. Bardzo trudno jest udokumentować zjawisko krzywdzenia emocjonalnego, gdyż wymaga

to analizy pewnych sytuacji rodzinnych, konieczna jest diagnoza socjologiczno -psychologiczna oraz diagnoza osobowościowa poszczególnych członków rodziny.

Emocjonalne krzywdzenie nie wiąże się z bezpośrednim kontaktem cielesnym i może przybierać różne formy :

- Ignorowania
- Odtrącania
- Izolowania (konsekwentne uniemożliwianie dziecku normalnych interakcji społecznych z rówieśnikami, członkami rodziny, innymi dorosłymi. Może tu również chodzić o ograniczenie dziecku swobody przemieszczania się)
- Wykorzystywania lub demoralizowania (zmuszanie do niewłaściwych lub niezgodnych z prawem zachowań, uczenie i popieranie ich)
- Słownej agresji (obrażanie, zawstydzanie, ośmieszanie, niedocenywanie)
- Terroryzowania (tworzenie klimatu strachu, wprowadzanie sztywnych lub nierealnych oczekiwań z groźbą kary za ich niespełnienie)
- Równie krzywdzące dla dziecka jest bycie świadkiem wulgarności i oglądanie przemocy między dorosłymi członkami rodziny.

James Garbarino podkreśla, że istotą krzywdzenia emocjonalnego jest uporczywość, powtarzalność zachowań, które "niszczą dziecko".

Wykorzystywanie seksualne - Danya Glaser i Stephen Frosh przedstawili definicję, zgodnie z którą za dziecko seksualnie wykorzystywane można uznać „każdą jednostkę w wieku bezwzględnej ochrony, jeśli osoba dojrzała seksualnie, czy to przez świadome działanie, czy też przez zaniedbywanie swoich społecznych obowiązków, lub obowiązków wynikających ze specyficznej odpowiedzialności za dziecko, dopuszcza do zaangażowania go w jakąkolwiek aktywność natury seksualnej, której intencją jest zaspokojenie osoby dorosłej”.

W literaturze najczęściej spotyka się następujący podział zachowań związanych z wykorzystywaniem seksualnym dzieci :

- zachowania z kontaktem fizycznym : penetracja, dotykanie intymnych części ciała dziecka, całowanie o charakterze seksualnym oraz dotykanie przez dziecko intymnych części ciała dorosłego
- zachowania bez kontaktu fizycznego : ekshibicjonizm, obsceniczne telefon, podglądactwo (voyeryzm), fetyszyzm, eksponowanie ciała dziecka osobom dorosłym w celu zaspokojenia ich seksualnych pragnień, prezentowanie dziecku zdjęć pornograficznych oraz włączanie go w oglądanie lub produkcję materiałów pornograficznych. Ta forma wykorzystywania zawiera również składanie dziecku propozycji o charakterze seksualnym i werbalne molestowanie (np. lubieżne komentarze na temat ciała dziecka).

Szczególną formą wykorzystywania seksualnego dziecka jest kazirodztwo, określane jako obcowanie płciowe ze wstępnym, zstępnym, przysposobionym, bratem lub siostrą.

Zaniedbywanie - to niezapewnienie dziecku odpowiednich warunków w sferze zdrowia, edukacji, rozwoju emocjonalnego, odżywiania, schronienia i bezpiecznych warunków życia, w ramach racjonalnych i dostępnych rodzicom lub opiekunom środków, co może skutkować wysokim prawdopodobieństwem spowodowania szkody dla zdrowia dziecka, jego rozwoju fizycznego, psychicznego, duchowego, moralnego lub społecznego.

WYSTĘPUJĄCE U DZIECKA OBJAWY FIZYCZNE I SOMATYCZNE KRZYWDZENIA

Charakterystyczne cechy obrażeń fizycznych specyficznych dla maltretowania :

- lokalizacja obrażeń nie tam, gdzie ich przyczyną mogą być przypadkowe urazy związane normalną aktywnością i witalnością dziecka, a więc na czole, kolanach, czy przedramionach, ale tam, gdzie dziecku trudno byłoby je spowodować, nawet przy najbardziej ruchliwym trybie życia np. uszy, oczy, usta, szyja, ramiona, klatka piersiowa, plecy, pośladki
- obrażenia powtarzają się i są niewyjaśnione
- powstają w różnym czasie ale mają podobny charakter
- pojawiają się z pewną regularnością np. po weekendach i nieobecnościach dziecka w przedszkolu
- w okolicach wypłaty pensji
- są nieleczone, stare i nowe, różne co do „wieku”.

Podejrzenia co do nieprzypadkowego źródła urazów mogą wzmacniać następujące czynniki :

- zwlekanie rodziców ze zgłoszeniem się z dzieckiem do lekarza w przypadku urazu
- niewystarczające lub nieprawdopodobne wyjaśnienia obrażeń
- brak jakichkolwiek wyjaśnień
- niezgodność w opisie przyczyn pojawienia się obrażeń w relacji dziecka i rodziców
- wygląd obrażeń jest nieadekwatny do opisu przyczyn ich pojawienia się
- widoczna jest próba maskowania obrażeń
- w rodzinie wcześniej występowały przypadki krzywdzenia dzieci rodzic (rodzice) są alkoholikami, narkotyzują się, są chorzy psychicznie

Obrażenia specyficzne dla doznania przemocy fizycznej:

- siniaki na częściach miękkich, w tym ślady szczypania (policzki, brzuch, pośladki, ramiona, przedramię, łydki, uda)
- siniaki w kształcie dłoni na policzkach i pośladkach
- siniaki po obu stronach ust lub policzków powstające wskutek silnego ucisku
- siniaki po obu stronach małżowiny usznej lub naderwania i zniekształcenia małżowin
- siniaki i urazy geometryczne - o wyraźnym zarysie, wyraźnie zaznaczonych kształtach przedmiotów, które zostały użyte do bicia (paska, klamry, kabła, kija, patelni itp.)
- siniaki na ramionach, łopatkach lub tułowiu (rezultat silnego uścisku lub potrząśnięcia dzieckiem)
- łukowate ślady wbijania paznokci
- długie i głębokie zadrapania, cięcia (np. ostrzem brzoźwy, nożem itp.)
- tzw. podbite oczy
- ślady duszenia lub krępowania czy wiązania (na szyi, nadgarstkach, w kostkach)
- uszkodzenia podniebienia i dziąseł - jako rezultat karmienia na siłę
- częste występowanie różnych oparzeń i śladów przypaleń, ślady oparzeń różne co do „wieku”
- oparzenia nietypowych (dla przypadkowych oparzeń) części ciała: tułowia, twarzy, pośladków, grzbietu dłoni itp.
- okrągłe ślady poparzenia papierosem
- głębokie poparzenia o regularnych kształtach (żelazko, lokówka, itp.)
- ślady ugryzień posiadające wyraźny zarys zębów człowieka dorosłego
- łysienie lub tzw. łyse plamy - mogą być pourazowe, gdy rodzice ciągną dziecko za włosy, lub być wynikiem silnego stresu emocjonalnego
- wybite zęby, złamane żebra

Symptomy i obrażenia specyficzne mogące wskazywać na wykorzystywanie seksualne:

- infekcje dróg moczowo – pęciowych bez podłoża organicznego
- bóle głowy i brzucha
- nudności, wymioty
- problemy z oddawaniem moczu i kału
- siniaki na klatce piersiowej, pośladkach, podbrzuszu, udach
- infekcje jamy ustnej
- niewyjaśnione owrzodzenia, krwawienia i jakiegokolwiek rany okolic genitaliów i odbytu (otarcia, zaczerwienia, stany zapalne)

Oczywiście część z tych symptomów i obrażeń nie jest możliwa do zaobserwowania przez nauczyciela, pedagoga. Może jednak wnioskować o nich obserwując częste prośby dziecka o możliwość skorzystania z WC, jego trudności w chodzeniu, siadaniu czy wykonywaniu pewnych ćwiczeń gimnastycznych.

Symptomy fizyczne zaniedbywania dziecka w rodzinie:

- bardzo niska higiena osobista - dziecko jest zawsze brudne, cuchnące, ma stale brudne paznokcie i ubranie itp.
- Brudne, stale noszone, niereperowane ubranie, nieodpowiednie do pogody i rozmiarów ciała dziecka ubranie,
- ślady licznych ukąszeń (pchły, pluskwy)
- świąz
- dziecko jest stale głodne
- szybko przybiera na wadze, poprawia się jego ogólna kondycja podczas krótkich pobytów poza domem rodzinnym, a jego wygląd marnieje po powrocie
- zbyt niska wobec wieku waga i wzrost lub wręcz wychudzenie, wymizerowanie
- chroniczne choroby
- choroby nieleczone, urazy
- ropne zapalenia skóry
- próchnica zębów, zły stan higieny jamy ustnej
- oznaki odmrożeń
- ciągłe zmęczenie, apatia

Specyficzne symptomy zachowania dziecka

Behawioralne symptomy krzywdzenia fizycznego :

- poszukiwanie przez dziecko stałej uwagi nauczyciela, ciągłe zwracanie na siebie uwagi
- tzw. ciągłe czepianie się, „lepienie się” do dorosłych
- tzw. „zimne wyczekiwanie” polegające na tym, iż dziecko stale obserwuje dorosłych, aby modyfikować swoje zachowanie, w celu uniknięcia ewentualnej przemocy
- ciągły tzw. „niemądry” uśmiech, stosowany przez dzieci, by wydać się bardziej przyjaznymi
- postawa nadmiernie narzekająca
- postawy ekstremalne : wrogość, agresja, napady złości - nadmierna uległość, wycofywanie się
- zbyt pośpieszne przeproszenie
- nie reagowanie płaczem na ból
- brak reakcji na płacz innych
- wyraźny brak radości życia
- opory przed rozbieraniem się np. na zajęciach gimnastycznych lub do badania lekarskiego
- lęk przed powrotem do domu, wyrażanie niechęci do powrotu
- wyrażanie lęku przed rodzicami
- noszenie ubrań zakrywających kończyny górne i dolne nawet w upalne dni

- gwałtowne uniki (kulenie się), w odpowiedzią próbę dotknięcia czy pogłaskania

Behawioralne symptomy wykorzystywania seksualnego :

- zbytńia erotyzacja dziecka, znajomość zachowań o seksualnym charakterze
- zachowania seksualne nietypowe dla wieku (duża częstotliwość takich zachowań, ich kompulsywność, dokładne odwzorowywanie)
- prowokacyjne zachowania seksualne w stosunku do dorosłych jak i do rówieśników (np. dotykanie genitaliów i zachęcanie do masturbacji, u starszych dzieci promiskuityzm)
- używanie nowych, niespotykanych dotąd nazw organów i czynności płciowych, obsceniczne wyrazy i zwroty
- nadmierna, kompulsywna masturbacja powodującej czasami nawet urazy fizyczne
- agresywne (przemocowe) zachowania seksualne wobec rówieśników, symulowanie w zabawach stosunków seksualnych, odgrywanie przemocy seksualnej na lalkach i zabawkach
- wypowiedzi, teksty pisane, rysunki o kontekście seksualnym
- wycofanie się z kontaktów społecznych, złe relacje z rówieśnikami
- generalny brak zaufania - dziecko nie ufa nikomu
- postawa obojętności wobec wszystkiego, uciekanie od rzeczywistości
- głębokie stany depresyjne, postawa stałego wycofania się
- zachowania regresywne, nieodpowiednie do wieku
- częste napady złości i złego humoru lub trudne do wytłumaczenia zmiany zachowań
- przerwanie aktywności, które dotychczas sprawiały dziecku przyjemność np. słuchanie muzyki, uprawianie sportu itp.
- wyrażana niska samoocena i stałe poczucie winy
- mówienie o sobie, że jest się złym, brudnym, zepsutym
- samookaleczenia, myśli i próby samobójcze, wrogość wobec samego siebie
- kradzieże, kłamstwa, jawne oszukiwanie (w nadziei, że ktoś to wykryje)
- lęk i niechęć jawna lub sugerowana do przebywania z określonymi dorosłymi
- wyraźna niechęć przed powrotem do domu, znajdowanie wielu wymówek, by opóźnić powrót
- zaburzenia jedzenia z rozwinięciem w anoreksję lub bulimię bądź też nagła zmiana nawyków jedzenia
- obawa, niechęć przed badaniami medycznymi, niechęć do rozbierania się

Przedstawione tu behawioralne symptomy wykorzystywania seksualnego dziecka pojawiają się w literaturze najczęściej. William N. Friedrich w artykule Bezpośrednie konsekwencje wykorzystywania seksualnego dzieci – przegląd literatury wskazuje jednak, że objawy stwierdzone u dzieci i nastolatków – ofiar wykorzystywania seksualnego często mają charakter ogólny i nie różnią się (nie licząc nietypowych zachowań seksualnych) od objawów będących następstwem innych traumatycznych przeżyć powodujących u dziecka napięcie i niepokój. Określa się je jako przejawy stresu pourazowego (PTDS).

Zespół stresu pourazowego (posttraumatic stress disorder) to rodzaj zaburzenia lękowego, który charakteryzuje :

- przeżywanie na nowo urazowej sytuacji w natrętnych wspomnieniach i koszmarach sennych
- poczucie odrętwienia i przytępienia uczuciowego
- odizolowanie od innych ludzi
- brak reakcji na otoczenie
- niezdolność do przeżywania przyjemności
- unikanie działań i sytuacji, które mogłyby przypomnieć przeżyty uraz

- stan nadmiernego pobudzenia wegetatywnego z nadmierną czujnością i wzmożoną reaktywnością na bodźce oraz bezsennością
- lęk
- depresja
- myśli suicydalne (samobójcze) - odczuwanie potrzeby odebrania sobie życia, połączonej zwykle z poczuciem bezsensu własnej egzystencji.

Podejrzenia zrodzone na podstawie uzyskanych informacji lub/i obserwacji któryś z przedstawionych wyżej symptomów nauczyciel, pedagog powinien zweryfikować analizując wiedzę jaką posiada na temat czynników ryzyka krzywdzenia dziecka występujących w konkretnej rodzinie. Przemocy w niej mogą sprzyjać zaburzenia w trzech sferach życia rodzinnego, są nimi : małżeństwo, rodzicielstwo i czynniki ekonomiczne.

KARTA Z PRZEBIEGU INTERWENCJI

Imię i nazwisko dziecka	
Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia)	
Osoba zawiadamiająca o podejrzanym krzywdzeniu	
Opis działań podjętych przez pedagoga/psychologa	Data :
	Działania:
Spotkanie z opiekunem dziecka	Data:
	Opis spotkania:

<p>Forma podjętej interwencji (zakreślić właściwe)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Zawiadomienie o podejrzeniu popełnieniu przestępstwa; ☐ Wniosek o wgląd w sytuację dziecka/ rodziny; ☐ Inny rodzaj interwencji, jaki? <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>Dane dotyczące interwencji (nazwa organu do którego zgłoszono interwencję), data interwencji</p>	
<p>Wyniki interwencji</p>	<p>Data:</p>
<p>Działania organów sprawiedliwości jakie instytucja uzyskała/</p>	<p>Działania:</p>

działania placówki/ działania rodziców	
---	--

Załącznik nr 3
Miejskie Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi
nr 2 w Łędzinach

Polityka Ochrony Dzieci

.....

Imię i nazwisko

Łędziny, dnia.....

OŚWIADCZENIE

Wyrażam zgodę na publikację mojego wizerunku, jak również wizerunku mojego dziecka
....., oraz jego prac na stronie internetowej i w materiałach
promocyjnych Miejskiego Przedszkola z Oddziałami Integracyjnymi nr 2 w Łędzinach.

.....

Podpis rodzica/ opiekuna

Łędziny, dnia.....

.....
Imię i nazwisko

.....
Miejsce pracy

.....
Stanowisko

OŚWIADCZENIE

Ja niżej podpisany oświadczam, że zapoznałem/łam się z Polityką Ochrony Dzieci obowiązującą w Miejskim Przedszkolu z Oddziałami Integracyjnymi nr 2 w Łędzinach i przyjmuję do realizacji.

.....
Podpis pracownika

Łędziny, dnia.....

.....
Imię i nazwisko

.....
Miejsce pracy

.....
Stanowisko

OŚWIADCZENIE

Ja niżej podpisany, legitymujący się dowodem osobistym nr
oświadczam, że nie byłem/łam skazany/a za przestępstwa przeciwko wolności seksualnej,
obyczajności i przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego. Nie toczy się też
przeciwko mnie żadne postępowanie karne w tym zakresie.

.....
Podpis pracownika

ANKIETA MONITORUJĄCA POZIOM REALIZACJI

POLITYKI OCHRONY DZIECI

1. Czy znasz dokument Polityka ochrony dzieci? TAK/ NIE
2. Czy zapoznałeś się z treścią tego dokumentu? TAK/ NIE
3. Czy stosujesz w swojej pracy Politykę ochrony dzieci? TAK/ NIE
4. Czy w Twoim miejscu pracy według Twojej oceny przestrzegana jest Polityka ochrony dzieci? TAK/ NIE
5. Czy zaobserwowałeś naruszenie Polityki w swoim miejscu pracy? TAK/ NIE
6. Czy masz jakieś uwagi, poprawki do Polityki?

Jakie?.....
.....
.....

7. Jakie punkty/zagadnienia należałoby do niej włączyć? Dlaczego? Jakie regulacje proponujesz?

.....
.....

8. Czy jakieś punkty/zagadnienia należałoby usunąć? Jakiego? Dlaczego?

.....
.....

9. Czy jakieś punkty/zagadnienia należałoby zmienić? Jakiego? Dlaczego? W jaki sposób?

.....
.....